

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O cepljenju v razklad.

Blíža se čas cepljenja sadnega drevja. Načinov cepljenja imamo več, vseh skupaj do štirinajst. Najnavadnejši, tudi med priprostimi kmetovalci zelo sploh poznati način je pač oni, pri katerem podlago odžagamo, razkoljemo, ter v razklad cepiče (sušce) zatakujemo. Zato imenujemo ta način — cepljenje v razklad. Ta način je za že debele podloge (divjake) prav dober, ako se prav izvršuje. Izvršuje se pa marsikje, osobito po Dolenjskem, še jako napačno. Te napake hočemo danes čitateljem „Dolenjskih Novic“ pokazati.

Prva napaka, katero sploh zapazujemo, je pač ta, da se cepiči (sušci) dosti predolgi puščajo. Kolikokrat niso cepiči tako dolgi, da imajo po 12 do 16 popov (očes) na sebi. Več kakor šest popov cepiču puščati, je odločno odveč, neumno. Šest popov zarine nam močne mladike, ako pa cepiču več popov pustimo, zarinejo nam sicer dosti mladik, pa vse skupaj so le malo vredne, ker so preslabotne.

Druga splošna napaka je ta, da se cepiči tako prirezujejo, da zadobe podobo št. 1. namesto da bi imeli podobo čisto navadne zagojzdice, št. 2.

Naprava stopinj na cepiču (pod. 1.) Pod 1 Pod 2

Tretja splošna napaka je ta, da skorej sleherni cepič v razklad tako zatika, da pride lubad cepiča in ona podloga v jedno in isto plosko. Pri podlogah prav mlade in torej tudi tanjke lubadi to še ne škoduje, pač pa pri podlogah že starih podlog debele lubadi, na katerih se ravno zaradi te napake cepiči kaj neradi primejo. Pri zatikanju cepičev v prav debele podloge pazi najtoraj vsak na to, da bode prišla lubad cepiča na

tisto mesto podlage, kjer se njena lubad (na notranji strani) pričinja, ne pa na tisto, kjer se že (na zunanji strani) končuje. Prav debele podloge imajo dostikrat tako debelo lubad, kakor je cepič debel, in ako se umesti cepič v samo lubad, se razume, da se ne more prijeti, ker lubad je mrtva stvar.

Četrta splošna napaka je ta, da sleherni, kateri v razklad cepi, na to pazi, da prva dva najspodniša popa cepičev ven obrne, namesto da bi jih obrnil notri. Zakaj pa jih je treba notri obrniti? Zato da iz njih izrasle mladike, razklad (špranjo) že v prvem letu zalijejo, v drugem letu se pa lahko, ker navadno grdo rasteta, proč odrežeta.

Peta splošna napaka je ta, da skorej sleherni, potem, ko je cepiče zataknil, še z vitro požlahtnitev kar se da močno poveže. Čemu to? Kdor noče verjeti da podloga sama cepič prav trdno drži, vtakne naj enkrat za poskušnjo prst namesto cepiča v razkol — in prepričal se bode, da je vse povezovanje istinito odveč. Torej le nič povezovati.

Šesta in poslednja splošna napaka je pa ta, da rabi skorej sleherni še vedno ilo in mah, ali pa ilo, slamo, ali ilo in kake stare cape, stare klobuke za zamazanje in torej zavarovanje požlahtnitve proti solncu. Tako zamazoval je gotovo še očak Noah svoje požlahtnitve. Dandanes naj bi se vendar posluževal vsak, kdor cepi, za zamazovanje cepilne smole. Stane malo, človek si z njo rok ne maže (ako ni več kakor neleven) in cepitev sponese se, ako je sicer prav izvršena, prav gotovo dobro. Torej proč že vendar enkrat z ilom, mahom, starimi capami, starimi klobuki in poslužujte se sploh cepilne smole, katera se tako-le napravi.

Na trideset delov raztopljene ter precejene (torej čiste) smrekove smole — borova ni za rabo — se primeša 8 delov najmočnejšega špirita in reč je gotova. Taka smola se kar s kakim čopičkom (penzeljnom) ali pa s kako trščico na požlahtnitev namaže, pa je. Da smola v razklad ne steče, pokrije se ta s koščekom debelega papirja, ali pa s koščekom suhe lubadi. Zelena

(frišna) lubad se na solncu zbuhe in veter jo odpiha. Torej le korajžno na cepljenje, pa z oziranjem na tukaj navedene opazke. Ne zabite posebno na cepljenje marelic in ringlotov. Z ilom se Vam bode prijelo malo ali nič, s cepilno smolo pa vse.

—c

O zatiranju škodljivih mrčesov.

(Dolje)

Nad vse škodljiv kmetijstvu je majnikov ali pomladanski hrost. Tega hudega sovražnika je toraj zatirati na vso moč. Posamezna roka sicer lahko včasih mnogo stori, ali delo je v resnici izdatno in uspešno samo tamkaj, kjer se združijo cele vasi in občine, celi okraji ali cele dežele in skupno ugonablajo tega kvarljivca.

Majnikove hroste je najbolje pobirati meseca majnika, in sicer se otresavajo z drevja. Ali treba jih je zgodaj zjutraj, predno jih solnce obsije, ali pa ob mrzlih in oblačnih dneh. Ta čas vise premrli po listih in vsak stres jih pomeče na tla. Pod drevo naj se razgrne kako prostiralo (rjuha, plaheta ali kaj drugega), da je lahko mrčes tem hitreje pobirati ter da se ni treba za vsakim pripogibati. Nabrane je treba potem kakorkoli pomoriti, n. pr. popariti. Ni treba še dostavljati, da kokoši hroste prav rade zobjejo. Z apnom pomešani so jako dober gnoj. Samo ob sebi se razumeva, da jih je treba, kolikor moči pokončavati, dokler so še v zemlji ličinke (črvi, ogrci, podjedi). Ali tedaj jih ni lahko tako uspešno zatirati. Tiste seveda, ki pri oranji ali okopavanju prihajajo na vrh, tiste je treba sproti moriti. Pekoče solnce jih sicer precej hitro pomori, ali vendar ne kaže prepuščati tega posla zgolj njemu. Črvi namreč, začutivši sovražno jim solnce, skušajo mu uteči, kar se jim večinoma posreči in sicer tem laže, ker je plug zemljo vzrahljal. Pri oranji naj toraj kak otrok s koškom na roci hodi za plugom ter naj pobira črve vanj. Doma naj se pa pomečejo kokošim, racam ali svinjam, ki jih vse prav rade jedó. Ako se pa komu ne zdi vredno, nositi jih domov za pičo, vreči jih je konec njive na pot ali sploh na utrta tla, da jih solnce opali, ali pa jih pogaziti. To jim je še najgotovnejša smrt. — Varovati in paziti pa je krta, ki je pod zemljo kmetovalcu najboljši prijatelj. On vedno preži na ogrce in jih ugonablja, in ko bi ne bilo njega, pokončavali bi črvi sadeže in žita ubogim poljedelcem še bolj kakor sedaj.

Ker je veliko mrčesje zalege za drevesno lubadjo, dobro in koristno je zelo, vsako leto po zimi staro lubad odpraskati in potem deblo namazati z beležem od apna in ilovice. Če se primeša beležu še krvi, volovskega žolca in kravjeka, se drevo ubrani tudi zajčjim zobem.

Bodi si pa kmetovalec ali sadjar še tako priden, vsega dela vendar ne vzmore. Preveč je raznovrstne golazni, ki zna sebe in svojo zalego navadno tako dobro skriti, da je človek niti ne opazi. To velja posebej o jajcih, ki so največ toli drobna, da jih pregleda tudi najbistrejše oko. Za to delo je treba poleg bistrovidnega očesa tudi telesne gibkosti in spretnosti in neumorne marljivosti. Takih delavcev ima kmetovalec na ponudbo, a kar je najlepše, nobeden njih ne zahteva plačila, zadovoljni so, ako jih pri delu nihče ne moti. Ti radovoljni delavci so — ptiči. Zato naj gleda vsak pameten gospodar, da točno izvršuje zakon za varstvo koristnih ptičev z dne 17. junija 1870. l. dež. zak. št. 20, saj ni nobenega drugega zakona tako lahko in brez vsakih ovir izpolnjevati.

O krtu naj omenim, da je zelo koristna žival. Življenje krtovo je tako, da se prišteva med najčudnejše živali. Le pogledjmo njegovo umetno izdelano hišo, njegove hodne prostore, — velikansko delo, katero nareja tako majhna živalca; premišljajmo nadalje čudovito pripravnost njegovega telesa, ki ga dela za tako velikanska podjetja sposobnega in pripravnega! Že iz samega tega premišljevanja se lahko prepričamo, da premodri stvarnik tako majhne živalce ne bi bil obdaroval s takimi posebnimi lastnostmi, ako bi jej ne bilo v prostorni naravi odločeno važno delo. Globoko pod zemljo, koder spi toliko škodljivih mrčesov spanje, koder se toliko škodljivih živalic, izmed katerih so poprej mnoge kot ličinke objedale in grizle nežne koreninice, razvija po svojih bubah, dokler se ne izpremene v popolne žužke — pod zemljo, kamor ne prikljuje noben ptič kljun — tam dela krt križema svoja pota in steze, tam si išče po zimi in po leti svoje hrane. Kriva je toraj misel, da se hrani z rastlinskimi koreninami. Krt je tako požrešen, da potrebuje vsak dan najmanj 3—4 krat toliko živeža, kolikor je težak. To je pa lahko umeti, ako pomislimo, da potrebuje zaradi svojega neprestanega dela in rednega rovanja več hrane, pa da imajo deževni črvi, ogrci itd., ki so krtu poglavitni živež, v sebi veliko kožnatih in vodenih delov, zato pa tudi malo živilnih tvarin. — Zaprti krti bi celo poginili od lakote, ako bi jim ne dajali vsaj trikrat toliko hrane, kolikor so težki. V krtovem želodcu ni nikoli najti niti korenin niti rastlin, ampak le živalskih ostankov. Toda krt ne živi le ob žužkih, ampak pograbi tudi rad miši, posebno mlade. Največja njegova zasluga je pa, da pobira ogrce, te tolikanj škodljive mrčese, ki delajo mnogo več škode nego hrošči, in jih pokončuje brez usmiljenja.

Ako pomislimo, da izleže vsaka hroščeva babica do 100 jajčic, ki so pod zemljo dobro zavarovana in kjer se dve leti s samimi rastlinskimi koreninami žive, lahko razvidimo, koliko je

takih sovražnikov ob tistem času, kadar se hrošči najbolj zaplode, kar se navadno zgodi vsako tretjo leto. A škoda, kolika je ta! In če bi vsi ogrci do izpremembe v hrošče ostali živi, kako ogromno bi bilo število hroščev! Koliko potem zopet novih ogrcev! Drevesa bi bila gola, korenine objedene do čistega, gospodarjem pa ne bi ostalo ničesar, ter tako prišli gotovo na beraško palico.

(Dalje prih.)

Svarilo!

Od c. kr. kmetijske družbe kranjske smo naprošeni objaviti sledeče svarilo. Proti strupeni rosi na trti je jedino sredstvo škropljenje z modro (plavo) galico (bakrenim vitrijolom)

Žalibog hočejo brezvestni trgovci porabiti to priliko ter slepariti vinogradnike s prodajo nič vrednega in celo škodljivega blaga, če tudi po nizki ceni. Z Dolenjskega so došle kmetijski družbi vesti, da prodajajo nekateri tamošnji trgovci modro galico po 16 kr. in v Ljubljani jo nekdo ponuja po 29 kr. kilogram. V pojasnilo naj služi, da stoji galica danes na Dunaji 37 do 38 gold. Iz tega je razvidno, da bakrenega vitrijola nihče ne more prodajati po gorenjih cenah. Kar ti brezvestni trgovci vinogradnikom ponujajo, ni drugega nego solnograški, dvojni, bayreuthski ali admontški vitrijol, ki obstoji iz jedne tretjine bakrenega in dveh tretjin železnega vitrijola. To, kar pa nekateri dolenjski trgovci po 16 kr. kilo ponujajo, to pa ne more biti nič drugega nego zelena galica ali železni vitrijol. Solnograški vitrijol stoji v tovarni 16 gold., zelena galica pa 4 gold. novi cent. Ker zelena galica nima za trte nobene vrednosti, je vsak ogoljufan, ki kupi drugo nego pravo modro galico. Modra galica mora biti lepe temne modre (plave) barve. Kranjska kmetijska družba je pripravljena zastoju poslati gg. župnikom in županom po Kranjskem male uzorce modre galice, da se vedo kmetovalci pri nakupu ravnati. Želeti je, da kmetijska družba izve imena nepoštenih prodajalcev galice, da more vinščake pred njimi svariti.

Na kakošen način se oprosté davka tisti vinogradi, katere je trtna uš uničila?

Po postavi od l. 1885 (27. junija, § 7 in 8) je mogoče dobiti osemletno oproščenje gruntnega davka za vinograde, kateri so bili po trtni uši uničeni in kateri so se z gosposkim dovoljenjem zopet z novimi trtami zasadili.

Premené se pa davki tudi pri onih od trtne uši napadenih vinogradih, pri katerih se je vinoreja opustila ali po gosposki naredbi ali iz lastnega nagiba, in kateri so se za drugačno obdelovanje porabili. V obeh slučajih naj posestnik

v štirih tednih po storjeni premembi v vinogradu to naznani pismeno ali ustmeno c. kr. davkariji ali geometrom.

Da se pa doseže davčno oproščenje, treba je izvršiti še te-le pogoje: Vinograd mora ležati v strmini in biti plitve zemlje, da ni za drugo boljšo porabo, in zasaditi se mora z novimi trtami v obče tako, kakor se terja, ali kakor gosposka posebej zahteva.

Najprvo mora toraj posestnik prošnjo vložiti na c. kr. okrajno glavarstvo, da dobi dovoljenje za nov nasad. V tej prošnji se mora povedati, v kateri davčni občini in gorici je uničeni vinograd, katero številko in kakošno velikost ima parcela ter s katerimi amerikankami se misli na novo zasaditi. K tej prošnji se priloži potrdilo županstva, da je res vinograd last prosilčeva, da ga je v resnici uš ukončala ter da ima tako plitvo zemljo in strmo lego, da ni za drugo boljšo porabo. (To je seveda skoro pri vseh dolenjskih vinogradih.)

Kedar se je vinograd že na novo zasadil, vložiti naj se davkariji prošnja za oproščenje, h kateri naj se priloži omenjeno zadobljeno dovoljenje politiške gosposke. Vse take vloge so brez koleka.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Za Slovence se ne kaže boljša prihodnost; vse, kar smo do zdaj dobili, bilo je bolj upanju podobno, da se bodo tudi nam enake pravice delile, kakor drugim narodom, zlasti Nemcem. Slovenci še ne smemo zadovoljni biti. Ali mar ne boli zavedenega domoljuba, če imajo nekateri uradi to načelo, da se našim slovenskim občinam sme pisati kar naravnost v nemškem jeziku? Ali kaj bi rekli na Nemškem, ako bi se pri kakošni obravnavi ondi, kjer bi se zbralo na stotine nemških kmetov, pisal zapisnik v slovenskem jeziku?

Dolenjci se sicer že zopet za trdno nadejamo, da dobimo svojo železnico, če tudi ne bode imela nadaljne zveze z južnim svetom ali s kakošno glavno progo, vendar je med nami veliko črnogledcev, ki pravijo: Trideset let nam obečajo to železnico, pa so nas do zdaj vselej varali — skoro gotovo nas bodo še enkrat — — —

Iz Koroškega nam prihajajo žalostni in veseli glasovi. Žalostno je, da ondi Slovencem v novejšem času še konservativni Nemci več ne zaupajo, čeravno so Slovenci že toliko let zvesti zagovorniki pravih katoliških misli. Veselo je pa zopet slišati, da se Koroški Slovenci kljub temu neugodnostim postavljajo krepko na lastne noge. Osnovali so zdaj v Celovci, kjer imajo že slovenko posojilnico, tudi katoliško gospodarsko in politično društvo. Vdeležba pri osnovanju je bila tako velika, da je upati najboljšega vspeha. Bog daj!

V Ljubljani osnovano katoliško politično društvo je začelo prav vrlo delovati. Precej pri prvem shodu 9. t. m. so se društveniki res možato potegnili za versko šolo na podlagi maternega jezika in pa za obrtniški stan ter dotični prošnji poslali na Dunaj.

Državni zbor se je posvetoval o raznih, več ali manj važnih rečeh, n. pr. o izboljšanju plač pomožnih uradnikov, o postavi, po kateri bodo po nedolžnem obsojeni dobili od države nekaj odškodnine in drugem.

V gosposki zbornici se je šolski odbor posvetoval o premembi šolske postave, pri čemer pa se kaže malo sporazumljenja. Nemški konservativci se ne morejo zdaj s Poljaki sporazumeti; prvi bi radi imeli versko šolo, drugi pa, da se jim odpiše 70 milijonov, katere jim je dala država za zemljiško odvezo. Ali do zdaj se v tej točki še ni dosegel potreben dogovor; bati se je celo, da se bode desnica krhati začela — da morda Poljaki potegnejo z nemškimi liberalci. Ako se to zgodi, potem bomo nekaj let pritiskani ob steno še bolj kakor doslej.

Slovenski poslanci so bili tudi pri ministrih: Taaffe-ju in Gauč-u, katerima so razložili želje zastran slovenskega šolstva, ali najbrže zopet brez uspeha. Gospodje imajo za nas dosti lepih besedi — ali drugega nič.

Na **Ogerskem** je odstopil ministerski predsednik Tisa. Prišlo bode toraj drugo ministerstvo, ki bode pa brez dvoma podobno dosedanjemu, kakor jajce jajcu. — Za Slovane ne bode nič boljše.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** so izpale volitve v državni zbor tako, da vlada nima prave večine za-se. Nemški vladi in cesarju samemu dela veliko skrbi stranka socijalnih demokratov, t. j. ljudi, ki se sicer za reveže in delavce zelo potegujejo, toda v prenapetem skozi in skozi nekrščanskem potu. Ako bi obveljala njihova, se postavi vse na glavo. V Berlinu je shod odposlancev evropskih držav, ki se posvetujejo, kako pomagati delavcem ter odvrniti nevarnost, ki po njih preti človeštvu.

Na **Francoskem** se je predručilo ministerstvo. Gospodje so tamo od dne do dne bolj needini: — občni blagor jim je večinoma lastni žep. Pač bi bilo želeti, da bi ta lepa dežela vendar dobila vlado, ki jej bode podala pravi mir in z njim resnično srečo.

Sv. oče papež so praznovali že svoje osemdeseto rojstno leto. Počutijo se primeroma njih starosti — dobro, ter vedno še premišlujejo in podučujejo po svojih okrožnicah, kako bi se dalo pomagati ubogemu človeštvu.

Turška je v taci denarnih zadregah, da več ne more plačevati potrebnega svojim vojakom.

Na **Ruskem** so zalotili neko zaroto, ki je hotela cara umoriti. Sedaj živi car posebno zavarovan.

Na zahodnem bregu vroče **Afrike**, v kraljestvu Dahomé imajo tudi sitnosti s tamošnjimi zamorci, ki jim nočejo biti več pokorni.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta, 5. marca 1890. — Na poziv slavnega c. kr. okrajnega glavarstva so se danes zbrali gospodje župniki in župani, da se pogovoré o razdelitvi darovane in po slavnem deželnem odboru za stradajoče poslanske koruze. Po dosedanjih izkazih trpi bolj ali manj glad 322 družin v Šnihelsko-Stopiški in Topliški in Polanski občini. Za novomeški okraj se je poslal jeden vagon koruze. Kako se to naj razdeli, da bode vsem vstreženo in revežem pomagano? Jeden vagon koruze ima blizo 430 mernikov. Pri toliki množini revežev — prav za prav stradalcev — pride na družino jeden in tretjina mernika — t. j. blizo 31 litrov. Pri taci razmerah se je slavno c. kr. okrajno glavarstvo naprosilo naj blagovoljno posreduje, da se dobi še večja podpora ali v blagu, ali pa v denarju; v denarju pa zato, da se kupi tukaj od naših veleposestnikov, ki imajo nekateri velike množine koruze shranjene — in jo po primerni ceni dajo — in jo razdeli po županu in dotičnem župniku med stradajoče. Ker so črvi v nekaterih krajih — posebno pa po krški dolini — krompir popolnoma uničili, tako da ljudje niti semena nimajo, so župani prošnje izrekli, da bi se dobil semenski krompir. Take bede še morda ni nikdar bilo v Novomeškem okraju kot letos. Žita je bilo malo, prstnine skorej nič, in vina malo in slabega. Kmetovalec nima stvari, za katero bi denar dobil. Zato tudi vse peša. Nujna potreba je torej, da slavna c. kr. vlada in slavni deželni odbor najzdatneje pomagata. Uložila se bode tudi prošnja, da se davki do septembra ne iztirjujejo.

Iz Novega Mesta. — Smrt letos pri nas grozno kosi. Zadnje dneve smo pokopali na pokopališču v Šent Petru g. Anton Ogulin-a, posestnika na Trški gori, ki ima velike zasluge za kmetijstvo ter je priboril s svojim spretnim govorom in peresom marsikaj v korist Dolenjem; gospo Antonijo Bergmann rojeno Luser, hišno posestnico, vdovo lekarja Bergmann-a. Dalje so umrli vsi v visoki starosti meščanje: Nikolaj Nol star 79 let, Jurij Petrič 82 let, Jožef Ilvar star 78 let in Jozefa Papež (Kovač) stara 85 let.

Sosednja Kandija pa je spremila na pokopališču v družbi z nebrojno množico meščanov in drugih zaslužnega bivšega svojega župana Anton Vindišarja. Umril je 6. t. m. Pokojni, 13 let župan, je bil blaga duša; jako rad je pomagal

bližnjemu v stiski. Tako n. pr. se mu je vse čudilo, koliko je storil z vožnjo itd. za hišo tukajšne kat. družbe rokodelskih pomočnikov — in pač zaslužil je, da mu je društvo skazalo zadnjo čast s spremstvom in petjem.

Isti dan je umrla v Gotni vasi gospa Ana Marija Dejak, soproga tamošnjega posestnika in ritmojstra v pokoju. Spremili smo jo k zadnjemu počitku na novomeško pokopališče. — Ko se to poročilo tiska, pa spremljamo k večnemu počitku spoštovanega 87 letnega starčka Janez Moharja, očeta obče znanega vodje pomožnih uradov okrajne sodnije. — Naj blagi pokojni v miru počivajo!

Iz Pazina v Istri, — poroča nam prijatelj 6. t. m. Redko Vam pride, velečenjeni g. vrednik, kaka vest iz ovih naših strani, kakor da bi bili na koncu sveta. Kakor smo že poročali v 17. št. od 1. sept. 1890. tako tudi danes moramo naznati o slovečem možu, namreč o g. I. Gosarju slikarju, podobarju in pozlatarju. Ta vrli gospod je naslikal na tukajšno cerkev sv. Petra v Šumi, Boga Očeta in dva angelja z arabeskami, med katerimi se ovija bel trak z napisom: Principi apostolorum Sacrum. Naslikano je na opresen zid (alla fresca). To delo, moram reči, mojstersko delo, hvalijo, občudujejo vsi, kateri prihajajo od raznih krajev — hvalijo ga tudi naši protivniki. Ponosni pa moramo biti, da imamo v svoji sredi, v Paznu — Pisino — slavnega moža, namreč našega umetnika Ivana Gosarja, katerega priporočamo vsi preč. duhovščini na Dolenjskem, Gorenjskem, Štajerskem, Istrijskem itd. Le toliko še omenim, da dela jako po nizkih cenah in dobro. Vso čast mu izrekam. Tržašk duhoven.

Domače vesti.

(Umrli) je č. g. župnik Jakob Tomelj v Čemšeniku, ki je bil prej več let župnik v Ambrusu. V Celju pa je nagla smrt pobrala slovenskega domoljuba in pisatelja Mih. Žolgarja, c. kr. gimn. profesorja.

(Vrl učitelj in domoljub) gosp. F. Vigele na Robu pri Vel. Lašičah je umrl. Bil je že pred 30 leti vrl Slovenec na Koroškem, ki je veliko let ondotne Slovence z besedo in peresom spodbujal, nemškutarje pa grajal. Še le pred nekaterimi leti je prišel na Kranjsko, kjer je bil najprvo v Zagradcu učitelj.

(Občni zbor podpornikov novomeške godbe bil je v torek 11. t. m. Povod temu bili so neki neljubi dogodki med dosedanjim odborom in kapelnikom te godbe. Nekateri gospodje podporniki poprijeli so to priliko in sprožili povsem zdravo misel, da naj se podpornikom da primerni upliv v društvenem vodstvu in pri stvarih, katere se tičejo umetnostne strani. V ta na-

men zbralo se je v torek nad 40 udov, kateri so z večino sklenili, da naj se prenapredijo in politični oblasti v potrjenje izročijo pravila za društvo, katerega odbor naj bi se volil izmed podpornikov. Da se pa meščanski straži, ktera je imela glasbo veliko let pod svojim okriljem, prepusti priličen zastop, ponujalo se jej je dvoje odbornikov izmed sedmih. S tem številom podporniki izmed meščanske straže niso bili zadovoljni ter so zapustili čitalniško dvorano, kjer se je vršil občni zbor. Vender je osnovalni odbor bil pooblaščen, da se še enkrat skuša sporazumeti z meščansko stražo in prav je tako. Naj se ugoti upravičenim željam meščanske straže, pri tem naj se pa skrbi tudi za upliv podpornikov, kateri pa niso člani meščanske straže. Po našem mnenju bojazen meščanske straže ni upravičena, kakor da bi jej se nameravalo kakorkoli škodovati ter jej porabo v onej meri zabraniti, kakor jo je dosedaj imela. Ako jej se še zagotovi, da bode pri onih prilikah, kjer bode nastopila godba v uniformi z meščansko stražo, pod vrhovnim poveljem stotnikovem, mislimo, da se bode s tem zadostilo popolnoma njenim potrebam in da potem upravo godbe in razpolaganje z isto o drugih prilikah, mirno prepusti odboru, ki se bode volil izmed podpornikov in v katerem se jej ponujajo zastopniki, ki bodo lahko čuvali njene koristi.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) za Novo Mesto in okolico ima svoj letni občni zbor 26. t. m. v „Narodnem domu“ ob 6. uri zvečer s sledečim sporedom: 1. Poročilo in program za pretečeno leto; 2. volitev odbora in dveh odposlancev k občnemu zboru; posamezni nasveti.

Načelnništvo.

(Meščanska garda Novomeška) je dobila od vis. erarja po ugodni ceni puške ostraguše (to so puške, ki se odzadaj bašejo) po sistemu Wänzlövem.

(Na Raki) so volili županom gospoda J. Hrastnika.

(Prošnja.) V vzhodnji Galiciji vlada letos med tamošnjim ruskim narodom grozna lakota — zarad nepopisno slabe latine lanske. Zato se obračajo po pomoči posebno do svojih slovanskih bratov, toraj tudi do nas Slovencev. Žali Bog, gladni smo letos tudi mi na Dolenjskem! Vendar bode morda marsikdo tudi med nami, ki vzmore kakov darček za bedne Rusine, brate po krvi in veri. Darovi naj se pošiljajo na rusinski „Narodni dom“ v Lvovu. (Ruthenisches Nationalhaus, Lemberg.)

(Pasja kontumac) je vsled vsteklne vpeljana od 9. t. m. do 9. junija t. l. za Novo mesto in kraje: Muhaber, Hudo, Daljni vrh, Boršt, Gorenje Dolenje Kamnice, Ločna, Zalog, Česča vas, Podgora, Griblje, Cegelnica, Prečna, Suhor,

Kal, Potočarska vas, Velika Mala Bučna vas in Bršlin; v občini Prečini: Ždinja vas, Karlovec, Zalno in Mačkovec; v občini Šempeter: Gorenje-Dolenje Kamenje; v občini Mirna peč in slednjič Krka, Ragovo, Žabja vas, Kandija, Regerča vas, Šmihel, Drska in Brod v občini Šmihel Stopiče, še zraven spadajočim ozemljem. — Psi smejo v tem času le s trdno torbo okoli tekati, ali pa se morajo zunaj hiše voditi na vrvi. Psi, ki bodo prosto ekoli tekali, bodo se polovili in pokončali; proti nemarnim lastnikom pa se bo postopalo po dotičnih postavnih določbah.

(Razpisane) so učiteljske službe in sicer po ena v Črnomlju (500 gold. plače), v Radečah, na Čatežu ob Savi in na Studencu (po 400 gold.)

(Imenitna ruska pevka družba Slavjanskega) je dala več zelo dobro obiskovanih predstav v Trstu in Ljubljani. Vse se čudi, kaj premorejo ti slovanski pevci.

(Meso) se je zelo podražilo povsodi, ker je goveja živina zelo draga.

(Županstvo Vojsko) je dobilo dne 15. svečana t. l. pismonoša, ki hodi trikrat na teden v Idrijo na pošto ter zopet nazaj. To je lep napredek za županstvo Vojsko in kaj potrebna reč.

(Za dolensko železnico) so zopet večje svote podpisane od imovitih posestnikov; ker pa nam izvirni zapisnik ni pravočasno došel, priobčili ga bomo prihodnjič.

(Prvo letno poročilo) podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju kaže, da je društvo imelo prihodkov 2259 gold. 64 kr. Koncem leta je ostalo premoženja 1660 gold. 62 kr. To društvo toplo priporočamo našim rodoljubom, — podpiranim visokošolcem pa — naj se kažejo vsigdar podpore vredni s pridnostjo in pravim kršanskim, poštenim življenjem.

(Črnomaljska posojilnica) razpošilja račun za peto upravno leto 1889, iz katerega je razvidno, da je imela posojilnica leta 1889 prometa 155 299 gld. 72 kr., tedaj nekoliko več od prejšnjega leta. Koncem leta 1888 bilo je 475 drustvenikov. Leta 1889 jih je pristopilo 137, izstopilo pa 33, tedaj šteje posojilnica 579 drustvenikov, ki imajo 1402 polno vplačanih deležev v znesku 2804 gld. Izposojenega denarja je 81 735 gl. 23 kr. Dohodkov je bilo 78 653 gl. 21 kr., izdatkov 76.646 gold. 51 kr., skupnega prometa 155 299 gold. 72 kr., drustvenega premoženja je skupaj 3090 gold. 45 kr.

(Velikanski lipi) raste na posestvu grajske „Grič“ pri Mirni g. Josipa Pavlina iz Ljubljane. Vsako deblo meri nad koreninsko krono 9½ metra na okrožje. Gotovo malo enakih!

(Národne legende) za slovensko mladino izdajal bo g. Anton Kosi, učitelj v Središči na Štajerskem. Prvi zvezek obseza 18 res ljubkih

pripovedek, ki so bile že večinoma v „Vrtecu“ natisnjene. — Knjižica se dobi za 18 kr. pri g. pisatelju, pa tudi v raznih bukvarnah.

Razne vesti.

*(Amerikanski Eiffelov stolp) V severnej Ameriki v mestu Nju-Jork pripravljajo za leto 1892 svetno razstavo v spomin 400 letnice, kar se je našla Amerika. Za to razstavo nameravajo napraviti stolp, ki bo mnogo viši kakor oni Eiffelov v Parizu, katerega podoba so lani prinesle „Dol. Novice“. Zgraditi ga misli podvzetnik Hinadale. Ta stolp bo tako velikansk, da bo pod njegovim spodnjim lokom vsa poslopja za razstavo. Stal bo 50 milijonov frankov. Na vrhu bo imel ogromno kuplo s podobo Kristofa Kolumba, ki je našel Ameriko. V prvem nadstropju tega velikana bo prostor za 300 000 ljudi! Visok bo 760 metrov — ko ima pariški le 300 metrov! — Na Ruskem v Petrogradu je pa napravil nekdo stolp po vzoru Eiffelovega — iz samega ledu. Visok je 50 metrov. V prvem nadstropju tega stolpa, pravijo, se petrograjska gospoda vrlo zabava. Graditelj stolpa dobiva lepe prihodke. Škoda le, da bo pri pomladanskem solncu ta lepi leskeči stolp — splaval po vodi!

Listnica uredništva.

J. Ger— Manistique in M. St. Doliet (Joliet). To je žalostno, kar pišete; ali naših Kranjcev vendar nečemo tako razgluševati pred celim svetom.

Loterijske srečke.

Gradec	1. marca	58	74	27	46	11
Trst	8. „	75	73	43	34	28

Darovi za hišo „katol. družbe rokodel. pomočnikov“ v Rudolfovem od 1. okt. 1889 do 27. febr. 1890.

Neimenovan duhoven 3 gl.; g. Jernej Babnik 5 gl.; M. g. kn. K. 5 gl.; g. Šmid 1 gl.; g. Iv. Frankheim (zopet) 5 gl.; g. Fr. Ovsec 2 gl.; N. A. F. 1 gl.; Trije posl. iz Ljubljane 9 gl.; Neimenovan duhoven 2 gl.; g. A. Korbič 2 gl.; pri veseljah 8 decembra in 16. jan. 16 gl. 55 kr.; M. g. knežčkof 20 gl.; Neimenovan duhoven 2 gl.; g. Fr. Mekinec (zopet) 1 gl.; gospica M. Wesener 2 gl.; M. g. K. Z. 10 gl.; g. Agnič 5 gl. 39 kr.; Nekdo iz zapuščine g. A. Kalčić-a 5 gl.; g. A. Windischer 12 gl.; J. Kastelic 1 gl.; J. Penc 1 gl.; Fr. Hönigman 2 gl.; g. Dr. Marinko 20 gl.; razbšni dobrotniki iz Novega Mesta 166 gl. 30 kr.

Zahvala.

Za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti našega preljubljenega seproga, oziroma očeta in starega očeta, gospoda

Anton Windischerja

posestnika,

izrekamo častitim prebivalcem Kandije in Novega mesta, osobito pa slavni meščanski gardi za obilo spremstvo; slavni občini Šmihel-Stopiški, gg. Franc Pintarju in Friderik Schwarzu za lepe vence; slavni kat. družbi rokodelskih pomočnikov za venec in milo nagrobnoico, vsem najtoplejo zahvalo.

[59]

Žalujoči ostali.

Kandija pri Rudolfovem 8. marcija 1890.

ZAHVALA.

Za obilne dokaze prijateljskega sočutja
mej dolgotrajno boleznijo in ob smrti moje
nepozabljive soproge, gospe

Ane Marije Dejak,

izrekam vsem čast. prijateljem in znancem in
vsem č. gosp. sosedom za obilno spremstvo in
poklonjene krasne vence najtoplejšo zahvalo.

Gotnavas (Ulmergült), 10. marca 1890.

Janez Dejak,

[58]

c. kr. garde in ritmojster.

ZAHVALA.

Za vse mnogoštevilne osobne in pismene
dokaze tolažilnega sočutja v bolezni in smrti
naše ljubljene

MARIČKE,

se, ker nam ni mogoče vsakemu posebej za-
hvaliti se, tem potom najiskreneje zahvaljujemo.
V prvi vrsti pa bodi srčna hvala preč duhov-
ščini, darovateljem krasnih vencev, gospodi-
činam, ki so svetile ob krsti, gg. pevcem in
nositeljem krste in vencev.

Žužemperk, meseca februarja 1890.

[52]

Žalujoča rodbina Vehovec.

ZAHVALA.

Iskrena zahvala za milo sočutje vsem ve-
lespoštovanim gospodom iz Novomesta in oko-
lice, prijateljem, znancem, kakor tudi meščan-
ski godbi, kateri so pokojnega našega očeta,
oziroma tasta, gospoda

Anton Ogulin-a,

odvetniškega koncipijenta in posestnika na Trški gori,
spremili k večnemu počitku. Posebno se za-
hvaljujemo za podarjena venca rodbine Pfeifer
iz Krškega in sl. kmetijske podružnice v No-
vomestu.

[51]

Žalujoči zaostali.

Posestvo na prodaj!

Iz proste roke se proda novo stanovanje, hiša, kozolec
(toplar), klet, hlev, sadni vrt, njive za 12 mernikov
posetve za 900 gld., katerih pa 200 gld. lahko na hiši
počaka. Več pové lastnik Jožef Saje v Dol. Kamencah,
pol ure od Novega mesta.

[43—2]

V Novomestu št. 18 je na prodaj

hiša,

ista ima štiri sobe in vrt. Cena ugodna. [65]

Štev. 2999

Naznanilo.

Prostovoljna prodaja v zapuščino Antona Kalčiča spa-
dajočih neobremenjenih na Trškigori pri Novemestu ležečih
posestev:

- a) 1. Vinograda pod ulož. štev. 321 kat. občine Ždinjave s
zidanico skupno cenjen 650 gold-
2 Vinograd pod ulož. štev. 322 kat. obč. Ždi-
njave s hišo, hlevom in svinjakom skupno
cenjen 1225 "
3. Vinograd pod ulož. štev. 323 kat. obč. Ždinja-
vas cenjen 100 "

je odločena na

20. sušca 1890 ob 11. uri pri tej sodnji

b) premičnin, med njimi 45 butar kolja, sodov, vina in druge
kletne oprave pa na

22. sušca 1890 ob 10. uri zjutraj na licu blaga v
Trškigori pri Novemestu.

Pri posestvih 10% vadij, vplačevanje kupnine v 3 ob-
rokih. Premičnine pa se imajo precej plačati in odstraniti.
Dražbeni pogoji in inventarski zapisnik leže pri sodnji
na spregledovanje.

C. k. mest. del. okrajno sodišče Rudolfovo,

[50]

dne 3. sušca 1890.

št 43

Razglas!

Zaradi praznika bode letošnji Jožefov semenj
v Metliki v torek pred sv. Jožefom t. j. 18. marca
1890.

Županstvo mestne občine.

METLIKA dne 1. svečana 1890.

[48]

Gosenčne baklje,

to je malo orodje, da se z petroljevo lučjo gosenčja
gnejzda palijo, izdeluje po 70 kr. komad And. Agnič,
klepar (špengler) v Novemestu.

● Dol. Novice št. 5 pišejo o uspešni porabi tega orodja ●

Prodaja posestva!

Grajščina Vina gorica pri Trebnem na Kranjskem je
s gospodarskimi poslopji, z vsem gospodarskim oro-
djem, 7 orali travnikov, 10 oralov njiv, 3 orale gozda,
1 oral vrta, vsega vkup 21 oralov naprodaj ali
pa se da na več let v najem. Več pové lastnik graj-
ščine Vinagorica.

[25—3]

Učenec,

star 14—15 let, ki se želi pošteno
kleparskega in k temu spadajo-
čega dela dobro izučiti, sprejme
ga takoj Matej Oblak, kleparski mojster na Vrhniki.

Za seme izčiščen

črni hribski oves

liter po 6 kr, kilo po 12 kr. Tudi več centov sladke
krme prodaja F. Zesser v Krškem.

[63—1]

GOSTILNO

pri Skabernetu sem sedaj jaz v vodstvo prevzel, kjer
bom točil najboljša domača vina ter z dobro jedjo po-
strezal. Skerbel bodem za red v hlevu, da bodo konji
dobro hranjeni in s potrebnim oskerbljeni. S tem na-
znanilom se priporočam slavnemu občinstvu v obilni
obisk.

[62—1]

Joze Hrovat.

Prostovoljna prodaja mlina, žage i zemljišča.

Na prav prijetnem kraju v vasi in občini Zagradcu pri Žužemberku stoječi, od deželne ceste kakih 150 korakov oddaljen mlin s 6. tečaji, stopami in žago, z vsem bišnim in kmetijskim poslopjem, kot živinskim in svinjskim hlevom, skednjem in kozolcem, vse v najboljšim stanju, na reki „Krki“, kateremu nobena suša ali povodenj ne škoduje ali obrt ne zapre, do katerega občinska kolovozna pota od raznih oddaljenih krajev in druga pešpota drže; k taistemu spadajoča zemljišča kot 4 orali njiv, 2 orala travnika, 10 oralov hoste, 4 orale paše, 4 orale vinograda, se prostovoljno in prav po nizki ceni prodaja. Kedor kaj takega kupiti želi, naj ne pusti te lepe, vse hvale vredne prilike iz rok! Kedor želi pa kaj več od tega poizvedeti, naj sam ogleda, ali naj se obrne ustmeno ali pismeno na podpisani občinski urad

Občinski urad v Zagradcu pri Žužemberku,
dné 26. februarja 1890. [57—1]

Sadno drevje!

Krasne visokodebelnate hruške in jablane, požlahtnane z najfinejšimi sortami, prodaja iz drevsnice nekdanjše deželne sadjarske in vinarske šole na Slapu, zaradi opustitve drevsnice po kaj nizki ceni le 20 kr. komad oskrbnitvo grajščine Slap pri Vipavi [61—1]

Deček

14 let star, dovršivši slovensko ljudsko šolo, išče mesta v kaki prodajalnici. Več se izve pri K. E. nadučitelju v Starem Trgu pri Poljanah. [42—2]

32 VOZOV,

novih, močnih, trpežnih ter lepo okovanih, različne velikosti v ceni od 37—45 gld. za voz, ima na prodaj Franc Walland v Žužemberku. [53]

Pri grajšini Rakovnik je na prodaj:

400 mernikov krompirja za seme,
500 mernikov pšenice,
200 mernikov koruze. [47—1]

30 avstr. veder vina

in sicer dobrega od leta 1888 je na prodaj pri Jože Dularju posestniku v Valti vasi. [40—2]

Podpisani se uljudno priporoča č. duhovščini v po-pravo orgelj, ktere prav dobro in po mogoče najnižji ceni izdeluje. Naročila naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom Z. K., orgeljmojster pošta Litija na Dolenjskem. [56—1]

100 mernikov finega lepega krompirja za seme
in

30 hektol. slivovke I. vrste
po 60 kr. se prodaja na posestvu Kot pri Mirni.
[32—3] **Ferdinand Dolar.**

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Naznanjam, da se pri meni dobivajo vsake vrste

plugi,

priprosti in dvojni (einfach in doppelt) za hribe, za obsipanje koruze in krompirja, za hmel čisto železni, s katerimi se z enim konjem orje. Dobivajo se po najnižji ceni. Vsa naročila se urno in zvesto izgotové.

Franč Spitaru,

[55—1]

izdelavec plugov in kovač v Mellag-u pri Celju.

Krompir za seme,
ribničana in mešane vrste prodaja
[54—1] kmetijska šola na Grmu.

Izvrstna semena,

posebno kranjska in nemška detelja se dobi pri Jakob Pavčiču, mokraru v poštni hiši v Novem mestu. [41—2]

Jože Pavlovic, posestnik v Bušči vasi št 22.
naznanja, da daje

hišo št. 34.

ravno tam, z 2 sobama, 2 kleti, 1 svinjakom, 1 štalom in podom, potem z sadnim in zelišnim vrtom ter tudi če treba nekaj njivami z dobrimi pogoji na več let v najem. To stanovanje bi prav pristalo za kacega rokodelca. — Več o tem se pri lastniku pismeno ali ustmeno dogovori. [60—1]

V najem

se da kréma, ležeča ob cesti Metlika-Karlovce, jedno uro od Metlike, z gospodarskimi poslopi, senikom (senico), hlevom itd. vse v dobrem stanu. Za tem senokoše, njive in steltnike k tej krémi pripadajoče, vskupno 15 oralov in sicer od 1. maja 1890, na 6 ali več let. Natančneje se izve pri grašini stari Ribnik pošta Metlika. [46—1]

Na prodaj je 11 mesecev star

sernjak,

kateri je popolnoma privajen ter hodi prost okoli domačega poslopja. Za natančno ceno se zve pri županstvu na Poljanah pri Ribnici.

[50—1]

Franč Andolšek.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem po svojem umrlem stricu Antonu Kalčiču, prodajalnico s specerijskim blagom

prevzela in bodem pod starim imenom Anton Kalčič nadaljevala. — Slavno občinstvo prosim, da s prejšnjim zaupanjem stari prodajalnici zvesto ostane. — Potrudila se bom, vedno z najboljšim blagom po pošteni meri postreči. Tudi zunanja naročila bodem v popolno zadovoljnost izvrševala.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

[36—2]

Marija Seidl.